

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetés, Csabai 's Nagy János †; iránycikk: Megyék, Fehérmegye (gyári indítvány, sajtótörvény-alkotás az orsz. követének utasításai jegyzetük föl, az illyr mozgalmak gancsoltatnak, 's ő föls. szigorú büntetésök kéretik 'sa't.); Sopronymegye (a' követek ezen-tul kettős, t. i. követi 's egyszerűs mind tisztviselői díjt nem huzhatnak, zsidólyány-szöktetési pör, a' flumei magy. nyelvitanító zsidók általi büntelen huzol-tatása, a' tisztujítás nov. elejére halasztott 's a' t.) Heves vármegyei hírek; fölszólítás és kérelem a' corteskedés lehetlenítése ügyében; vá-lasz t. Fáy András urnak a' Pesten föllálitandó ref. iskola ügyében közölt nyilatkozatára; a' gyümölcstenyészés ügyében Gömörbül; pannonhalmi ünnepély; Spanyolország (a' minisiterég a' királyné fölötti gyámságot tovább terjeszteni határozta; 'sat.) Anglia (lapvélemény a' legújabb szerb mozgalmakról; új fordulat híre az afghanistáni ügyre nézve; külföldi csapások az angol kereskedésre.) Franciaország (előleges intézkedés a' rabszolgák általános fölsza-badithatása körül; Gérard tábornagy a' nemzetörsegi főparancsnokságról lemondott.) Értésítő.

Magyarország és Erdély.

A' nm. m. k. udv. Kamra moldovai k. bányász kamrai erdősafárrá Bakmana Antal dognácskai erdőkerülőt nevezte ki. — Grimm János pesti sómázsás octob. 9kén meghalálozott.

Csapai Péter n. körösi ref. lelkész 's dunamelléki egyh. kerületi tbiró m. hó 22dikén élte 49. évében meghalálozott! a' körösi iskolának válogatott könyvtárt, a' kecskemétinek 200, a' pesti ref. főiskolára pedig 150 forintot hagyott. Béke poraira!!

Torontálmegeye főjegyzője 's több megye tbirója nagy-magyarai Nagy János öt hétig tartott vizkórság következtében f. e. oct. 7kén özvegye született Bideskutya Mária asszonyság, 's két árvájának kipótolhatlan veszteségükre 's számos tisztelői 's barátinak keserű fájdalomra Nagy-Beeskereken életének 40dik évében meghalálozott. A' megye egy sokérdemű, ügyes 's munkás tisztviselőt fosztatott meg. Béke porai felett! — Rónay Mórész.

(Választ. Fáy András urnak a' Pesten föllálitandó ref. főiskola ügyében közölt nyilatkozatára.) E' nyilatkozat, melly f. é. October 27kén egyszerre négy külön lapban közöltetett, nem volt ugyan előttünk váratlan, mivel tudtuk, hogy a' protestans főiskola ügye iránt, mellyről a' Nemz. Ujs. több több egymás után következő számban bővebben értekezének, honfítársaink véleménye igen meg van oszolva; de mégis nem kis mértékben valánk meglepetve az által, hogy köztisztelőtű Fáy Andrásunk, ki még nem rég ns. Pest megye közgyűlésén azt indítványozá, hogy az indítványok fölötti vitakozások — bővebb megfontolás végett — mindig a' jövő közgyűlésre halasztassanak, értekezésünk bevégezése előtt sietett nyilatkozni. Azonban isten neki, mi így is fölvevessük a' keztyüt, 's a' tárgyhoz — mivel komoly, higgadt keblű férfival van dolgunk — komolyan 's higgadt kebellet fogunk szólni. Mindenek előtt kettőre kívánjuk az érdekes nyilatkozó urat figyelmeztetni, először: hogy a' protestantismus érdekét az egész nemzet közös érdekével ne ugyanazonítsa, mert e' kettő nem mindegy; különben a' catholikusok is ugyanazoníthatnak saját érdekeiket a' haza közös érdekével, 's akkor kész volna a' leggyászosabb érdek-összeütkezés; másodsor: hogy bennünket, kik a' protestans főiskola föllálitását nem helyeseljük, sziveskedjék szintolly hazafiának tekinteni, mint önmagát, az az olyanoknak, kik a' mondott főiskola föllálitását nem „önzési silányságból, ön-ámitásból, és előítéleti elfogultságból“ nem helyeseljük, hanem pusztán csak azért, mivel abban nemzetünk összeolvadásának ismét egy új — egy tetemes — akadályát hisszük. Ezen hazafiai hitünk 's meggyőződésünk olly szent nekünk, mint t. nyilatkozó urnak a' magáé; 's azért olly méltánylást igénylünk iránta mindenkitől, millyennel mi mindenkié iránt viseltetünk. Azt mondja t. nyilatkozó ur: „ki fölülemelkedve önzési silányságokon, önámitásokon és előítéleti elfogultságokon, általában honunknak, különöbben pedig honunk protestánsainak érdekei felett komolyabban elmélkedett, czélokát és eszközöket minden oldalról tekintve józanul egybevetett, az a' Pesten felálitandó (ref.) főiskola üdvei és mellözhetlen szükségessége fölül egy pillanattig sem fog kételkedni.“ — Hisz épen ez azon gordiusi csomó, mellynek megoldása kívántatik, 's mellynek megoldását egy Fáy Andrásról leginkább várhattuk, — de a' mellyet t. nyilatkozó ur megoldani nem akarván, egyenesen ketté vágott; épen a' föllálitandó protestans főiskolának az összes magyar hazára vonatkozó magasztos üdvei és mellözhetlen szükségessége az, a' miről meggyőződni szeretnénk, 's a' minek megmutatását kérjük is sürgetjük is, de a' mire mind ekkorig hasztalanul várakozánk, mert talán csak nem kívántatik tőlünk, hogy a' pusztá csinos köntösű állítást már okokkal támogatott bizonyításnak tekintsük (?) Legyen meggyőződve t. nyilatkozó ur, hogy mihelyest nem azon visszatasztító állítással lép föl, miszerint a' protestans főiskola szükségességéről csak az kételkedhetik, ki az önzési silányságokon fölül nem emelkedik, hanem elegendő és meggyőző okokkal fogja megmutatni, miképen a' protestans főiskola föllálitása nem csak a' protestánsokra mint protestánsokra, hanem az egész összes magyar nemzetre nézve üdvös és mellözhetlenül szükséges, mi azonnal 's pedig legforróbb hazafiai hévvel pártolandjuk annak létesülését; de valameddig ezt akár ő, akár helyette más nem teendi, mind addig őt illő tiszteletünk kísérete mellett azon bölcs mondatra utasítjuk: „aut doce, aut tace.“ Mi is „fölül emelkedve önzési silányságokon, önámitásokon, és előítéleti elfogultságokon általában honunknak, különöbben pedig honunk minden vallást követő fiainak érdekei fölül komolyabban elmélkedtünk, czélokát és eszközöket, minden oldalról tekintve, józanul egybevetettünk“ — és mégis — „a' Pesten föllálitandó protestans főiskola üdvei és mellözhetlen szükségessége fölül“ meggyőződni nem tudunk. Kérjük tehát, sőt sürgetjük t. nyilatkozó urat, legyen szives azon okokat, mellyeknél fogva meggyőződésünkkel ellenkezik, velünk tudatni, hogy az ellenkező okokat is — ha azok ne talán figyelmün't elkerülték volna — megfontolhassuk, és ne vádoljon mint magyar protestans bennünket magyar catholikusokat kajánságról' csak azért, mivel meggyőződésünk az övétől különbözik, mert mi, kik nem pusztá állításokkal, hanem okokkal léptünk föl nemzetünk színe előtt, ezt egy olly férfutól, mint az érdekes nyilatkozó, kinél a' kölesönös méltánylást honosnak hisszük, valamint nem vártuk, úgy meg sem is érdemlettük. Azt mondja t. nyilat-

kozó ur, hogy czikkje azokhoz nem szól, „kik különféle okokból látni nem akarnak, mert ezek nem okot, hanem ürügyet keresnek ügyet ronthatni; 's azért a' Nemzeti Ujság 81, 82, 83, 84ik számaiban *) megjelent fölületes, és gyanusító cikkeket áttalaná czáfolatra méltatni.“ Erre t. nyilatkozó urnak a' legszerényebb modorban sem válaszolhatunk egyebet, mint azon kellemetlen igazságot: in quo alium judicas, te ipsum condemnas. Bocsásson meg az érdekes férfiu, de ez személyéhez — mellyet igazán tisztelünk — méltatlan, reánk nézve pedig keserűen sértő nyilatkozat. Uram, gyanusítani annyit tesz, mint az ellenfelet rossz szándékról vádolni; de mi sem a' t. nyilatkozó urat, sem a' rokon meggyőződésűeket rossz szándékról nem vádoltuk. Igen is fölszólítjuk, kérjük, sürgetjük tisztelt ellenünket az egész magyar haza színe előtt: czáfolja meg rendre fölhordott okainkat, 's mutassa meg, hol vádoltuk őket rossz szándékról? — Is-tenért! hiszen mi okokkal léptünk föl; már pedig pusztá állítások átellenében**) czáf-okokkal föllépni nem gyanusítgatás, különben a' legjózanabb, legártatlanabb tudományos vitakozás is gyanusítgatás. Ellenben, midőn t. nyilatkozó úr azt állítja, hogy mi csak ürügyöt keresünk a' jó ügy lerontására, nem vádol é bennünket ördögi gonoszságról? nem gyanusítgatás é ez a' szó legszorosb értelmében véve? — itélje meg a' világ. Még egyszer ismétéljük tehát, hogy ezen nyilatkozat az érdekes férfiu tisztelt személyéhez méltatlan, reánk nézve pedig keserűen sértő, melly az ügynek nem ép, hanem beteg állapotjára mutat. — (Folytatása következik.)

Megyék. A' megyéknek hatáskörét olly értelemben meghatározni, miszerint annak terjedelmét jelölhessük ki, tán szintolly lehetlen, mint az isten képre teremtett ember végtelen tökélyesülhetését (perfectibilitását); miután a' 3dik rész 2dik czime a' megyék szabványjogának (statutaria potestas) csak azon egy korlátot tevő, hogy törvényellenit nem hozhatnak. De ki jelölhetni hatásköre némelly ágait 's figyelmeztethetni ollyakra, mellyek eddig tán eléggé nem méltányoltattak. A' megyék birnak egy nemleges (negatív) erővel, mi hasonlít az egészséghez, mellynek híját többnyire csak akkor érezzük, midőn nélkülözünk, 's miszerint az 1608: k. u. 6 és 1791: 14. cz. értelméhez képest a' törvénysértéseknek, a' társas élet imez erkölcsi nyavalyájának, nagyobb részt 's ritka kivétellel elejét vehetik. És csupán ez egy oldala megyehatósági rendszerünknek elégséges lenne annak nagy erkölcsi súlyát tanusítani, mit egyedül a' mindig csak pillanatokig győzelmeskedhető nyers erő törpíthet időnkint. De ezenkül nagy a' megyéknek lényes [activ] hatóságais. 'S ez (hasonlag mint a' községekről megjegyzém) két főrésze oszlik: egyik a' megye önkörét illető, másik az országos ügyeknek elhatározására, 's országos törvények, és határozatok véghezajtására terjedő. Az első rész azon minden alkotmányos ország köz elvén alapszik, hogy kiki önügyeit [mennyire törvény által nem korlátoztatik] tetszése szerint intézheti el; melly elvből természetesen következik, hogy egyes községek községi, vidékek [megyék] vidéki [megyei] ügyeiket önmagok rendezik el, e' részben a' törvényen kül semmikép sem korlátoztatván, mikint a' 3dik rész 2dik czime, 's 1723: 58. cz. is mondja. Miből ismét önként foly, hogy a' községekről értekezésemben kifejtett elvek a' megyei rendszernek is alapul szolgálnak, mellyek támaszokaikat itt ismételni fölösnek tartván, a' megyék szerkezete iránti nézetemet röviden ezekbe foglalom. Tagja a' megyének mind az, ki abban lakik, vagy a' kinek abban valami tulajdona van, és szavazattal bir, mihelyest 14dik évét elérte. — Minden megyei tag egyenlő szavazási joggal bir. A' megye minden ügyeit a' megyének tagjai intézik el nyilvános közgyűléseikben. — A' gyűlések idejét, 's helyét a' megyének tagjai határozzák meg. Rendkívüli esetekben pedig az elnök is összehíthatja a' gyűlést. — A' megyei határozatok, és szabványokat (statutumokat, megyei törvényeket) csak e' gyűlésre megjelenő megyei tagoknak általános [absolut], és nem viszonylagi [relativ] többsége hozhatja. — Ha a' megyei gyűlésen valaki szóval követel kihágást, csak azon gyűlés által vonathatik kérdőre, 's marasztathatik el a' törvényes büntetésben, melly gyűlésben a' kihágás történt. Ha pedig a' gyűlésben valaki egyéb vétkes tettet követ el, rendes uton emeltetik a' vád annak megfenyítettetésére. — A' megye az ország törvénye ellen nem hozhat határozatot, vagy szabványt. — A' vármegye minden saját tisztét, biróját és szegődöttét [conventionatus] maga választja titkos szavazattal, és minden harmad évben megújítja [restaurálja] 's e' részben a' székelyek módját ajánlanám. — Két megyei hivatalt senki sem viselhet, annál kevésbbé lehet valaki tisztviselő 's biró ugyanegy időben. — A' megyei tiszteket, és birókat ujításon [restauratió] kívül csak ítélet következtül lehet hivatalaiktól elmozdítani. A' megyei határ-

*) Kár volt a' 85, és 86ik számot is be nem várti, mivel ezekből t. nyilatkozó ur meggyőződhetett volna, hogy mi épen azon okból ellenzetük leginkább a' ref. főiskola föllálitását, mellyből a' „Világ“ szemle-tartója és Somogy megyének honfui buzgalomról ismeretes rendei is, kiknek azt nem tulajdonítá vétkül, t. i. a' nemzeti összeolvadás szükségének, és ezen összeolvadást gátló eszközök meghiusításának tekintetéből. w.

**) A' P. Hirlap 1841iki 11ik számában elősorolt egyoldalu nézeteket bizonyító okok gyanánt nem tekinthetjük; a' többi felszólalások csak buzdításokkal (imvák, de meggyőződést szülő okokkal nem igen bajlódnak. Ki állításunk alaposságán kételkedik, sziveskedjék megtekinteni a' P. Hirlap 1841iki 22, 28, 35k 'stb. számait, mellyekben a' kérdéss felszólalások találhatók. w.

zatokat, és szabványokat a' megyei tisztség hajtja végre. — A' megyei tisztség a' megyének felelős. De egyes megyei tagnak is joga van, ha valamely tisztség eljárása által sértve véli magát, az ellen rendes törvényes uton polgári elégtételt kívánni. — A' megyei költségeket és adót a' megye határozza meg, veti ki, és szedeti be. — A' megyei pénzekről, jövedelmekről 's kiadásokról a' megye rendelkezik és vesz számot. — Röviden okát kell adnom annak: hogy miért ohajtanám a' megyei költségek meghatározását a' megyéknél hagyatni. Én azt vélem, hogy a' főleg vitt megyei szerkezet következtül nem igen kell tartani fölös költség tételétül. Ha azonban mégis némely korlátozás szükségesnek tartatnék, inkább azt ajánlanám, hogy a' megyék rendszeres költségei hongyülésig határozatlanok meg, a' rendküliekre nézt pedig bizonyos összeg [például 2000 ft.] szabassék, 's ha valamely egynemű kiadás ez öszt meghaladná, ugy azt csak azon esetben lehessen kivetni, ha a' gyűlés két első napján jelenlevő megyei tagok két harmadrésze abban megegyezik. 'S azt hiszem, ez elégséges korlátozás lenne mind a' meglepés ellen [melly csak akkor lehet, midőn a' gyűlés tagjai oszlani kezdenek] mind a' felhevülés hozná költségkivető határozat ellen, ehez járulván az is, hogy a' házi adót kiki aránylag üzetné; 's miután az önerszényünkben kiadást különben is jobban megfontoljuk, egy közönség kétharmadrésze szükségtelen költségben bizonyos meg nem egyeznek. Nem szándékom a' megyék önkörükre terjedő hatóságának részleteibe ereszkedni; azonban némelyeket érinteni nem tartom fölöslegnek. — Mellőzve azt, hogy a' megyék az 1550: 8. cikkben említett károkat a' számtékor [mint Pozsony-megye tevő] tettleg orvosolhatják, főleg a' következőt ajánlom figyelembe: a) A' 3dik rész 2dik czimének 5dik §a szerint a' megyék rendelkezhetnek de processuum observationibus etc. 'S innen van, hogy a' sommás szóbeli per szinte minden megyében 1836 előtt is létezett. — b) Az 1723: 58. cz. szerint a' megyék minden ügyeiket [omnia Comitatus negotia] magok intézik el, 's a' 3d. rész 2dik czime korláti közt szabványokat alkothatnak. Ezeket, mint minden törvényt vagy törvényhelyettest, szabatos, és mindenki által érthető nyelven összeírni, rendszerezni, minden harmadévből átvizsgálni 's javítani, és ezután közre tenni fölötté szükséges, hogy a' megyei szabványok, mellyek minden megyei tagot köteleznek, mindenki előtt tudva legyenek. — c) A' tisztségviselői eljárását szabályzó utasítás 's ehez szükséges rovatok [rubrikák] és írásmód [stylare] elkészítése annál ajánlatosb, mivel a' megyei tisztség változó, 's mivel illy utmutatás, helyesen elkészítve, lehetővé tenné mindenkinek azon hivatalt, mit közbizalom után elérni ohajt, minden oldalról ismerni, 's arra előleg készülni is, de egyszersmind az ellenörködést könnyitné, 's minden alaptalan mentségnek utját egészen elzárná. — d) A' fogházakbani rendtartást, egészségre ügyelést 's a' t. az emberiség parancsolja. — e) A' nevelésre ügyelni 's az e' végre megkívántató intézkedéseket megtenni nemcsak joga, de kötelessége is a' megyéknek az 1723: 150. cikknek fogva, miszerint „Si parentes et tutores in educatione prolium negligentiores fuerint, et Comitatus catenus non provide- rint, per Consilium admonendi erunt.“ — f) A' megyék a' közigazgatások ágát illető adatok birtokában vannak, 's miket még nélkülöznek, tisztségviselőik által könnyen összeírathatják. 'S így minden megye körének állománytani [statistikai] adatait könnyen egybegyűjthetné, 's a' házitár terhelteése nélkül is saját utján közretehethetné; mert bizonyos találkoznának minden megyében többen, kik azon esetre, ha az illy érdekes munka eladatásából bejött pénz netalán a' nyomtatási költségeket nem fődözné, a' csekély hijányt pótolni fognak. Milly tanulságos lenne pedig mindnyájunknak a' közigazgatás ágait részletesben ismerni, más alkalommal is fejtegetém; de úgy hiszem magában is világos. Ezeket tenni hatalmunkban van. E' részt nincs veto. — Miért nem tesszük hát? — Még hátra van, hogy a' megyehatóság ama részéről szóljak, melly szerint az országos ügyek elhatározásába, 's országos törvények és határozatok czélszerű végrehajtásába befoly. — Ha a' szatmári 12dik pontban foglalt nézet elfogadtatik, a' törvényhozásba utasítás általi befolyás a' választó kerületekre fog bizatni, mellyeket a' megyéktől elkellend különöznöni. De azért a' megyéknek utasításokról értekezései 's ezeknek egymással közlései nem szünnendek meg; hanem előmunkálatokul szolgálának, mellyek hongyüléskor a' választó kerületekkel közöletetni fognak. A' végrehajtásról más alkalommal.

Sopronyi közgyűlés. Sopronymegye oct. 10én kezdett közgyűlésén ezen közérdekű tárgyak fordultak elő: 1) Zalamegyének a' dieső honfi Deák Antal elhunytát hirdető gyászlevele a' kipótolhatlan veszteségért mély bánat-érzelmeket támasztott a' RR. kebleiben. 2) Ugyancsak Zalának az illír és szláv ármányok ellen intézett körlevele következtében ő felségéhez hasontartalmu levél intéztetett. 3) Jövő országgyűlésre küldendő követek iránt az indítványoztatott, hogy ha tisztségviselő választatnék meg követül, hivat. mondjon le; mi eleinte nem örömet fogadtatott, miután azonban az indítványzó akkép világosítá nézetét, hogy csak követség idejére érti a' hivatalról lemondást, egyhangulag határozatott, hogy a' követ két fizetést ne huzzon, hanem a' tisztségviselő a' helyettesítettet illesse. 4) Veszprém levele, Zsoldos mezőrendőrségi könyvecskéjét ajánló, választmányhoz utasított. 5) Egy szolgabíró jelenté: miszerint sept. 26án Fertő-sz.-Miklósról Sz. J. ottani gyógyszerész-segéd egy zsidólyánnyal megszőkött 's ruhákön kívül még ezer ftot is vivén el, a' szűkevények elfogattak: a' magát nemesnek állító gyógyszerész megyei börtönben ül, a' lyány pedig az illető uradalomnak adatott át, honnan kezességre kibocsáttatván, a' lőzsi espereshez került, mint keresztyén hitre áttérni akaró. Az írományok közt előfordult a' fiumei kir. iskolában magyar nyelv tanítójának elégtételt követelő folyamodása is, mellyben panasolja, hogy őt az endrődi sakter-zsidó ama' gyógyszerésznek ismervén el, Pápán erőszakosan letartóztatta, miután azonban magát a' bíró előtt utlevéllel igazolá, szabadon bocsáttaték, másnap Nógrádfelé indulván, egy böszült zsidócsapat ismét elfogta 's Pápára visszahurcoltatván, most már nem a' bíróhoz, hanem a' plebánushoz cibálta őt a' vijongó zsidóság, onnan pedig a' pápai szbiróhoz Szalókra hurcolta, hol a' sakter vakmerő állításai következtében csakugyan letartóztatott, 's miután innen a' pápai bíró jelentésére, miszerint a' gyógyszerész már Sz. Miklóson fogva van, kiszabadult, az endrődi sakter ellen Sz. Miklóson elégtételt hasztalan kért, mert folyamodá-

sára hidegen csak az válaszoltatott, hogy a' sakter időközben Vas megyébe költözött át, elégtételt tehát ott követeljen; ezeknél fogva most a' RR-től kéri költségei megtérítését 's elégtételt a' rajta elkövetett méltatlanságokért. Az illető uradalmi ügyviselő kifejté, miszerint a' megszőkött zsidólyány nem kezességre, mint a' tiszti jelentés mondja, de végképen szabadon bocsáttaték el, mert az atyja neki megbocsáttatott 's még a' pénz egy részének elköltetését 's a' ruhák elorzását sem kívánja bűnnek vétetni. A' közelgő tisztválasztás miatt e' kellemtelen tárgy minden oldalról bővebb megvizsgálására küldöttség neveztetett. — Ezen küldöttségre bizatott egyszersmind ugyancsak a' sz. miklósi szbirót illető azon eset megvizsgálása is, hogy őt katonája igen sértőleg megbántotta. 6) A' törvényszék belsejének czélszerűbb elrendeztetése iránt egy tbró indítványozá: hogy a' rendes napdíjas (bírák száma 12re szapo rittassék; itélet-hozáskor a' választott tbrákon szbiró, és esküttön kívül senkinek bírói szavazatja ne legyen; választott tbró uriszéki meghívásokat ne fogadhasson el; és napdíjas tbrónak uradalmi ügyész ne választathassék. Az üdvös indítvány azonban egész terjedelmében nem pártoltaték, 's csakannyi állapított meg, hogy jövöre 6 helyettes tbró is választassék 's az indítvány majd a' tbrák választásakor tárgyalassék bővebben. 7) Egy szbiró jelenté, hogy Sopron városban elhunyt Libéri Ferencz nyugalmazott kapitány vagyonát az ott szállászó dzsidás ezred kormányza zár alá vétette, holott az illy nyugalmazott tiszteknek, akár nemesek, akár nem, hátrahagyott vagyonai feletti intézkedés, az 1830ki törvényszerint, kizárólag a' polgári hatóságot illeti, az illető kapitány pedig 24 évig lakott hazánkban 's árvái is maradtak, következőleg valóságos magyarrá lön. Az ezredes rövid uton felszólítottván, azt válaszolá, hogy ő a' judicium delegatum militare szerint máskép nem cselekedhet, mert ott az parancsolatik, hogy a' nem magyar születésű tisztek hagyományát a' katonai kormány kezelje, az elhunyt kapitány pedig morva születés volt.*) Eziránt a' nm. udv. kancelláriához felírás intéztetett, hogy a' judicium del. mixtum militare a' m. törvények megtartására utasitassék, az illető szbirónak pedig meghagyatott, hogy a' katonai pecsétet szaggassa fel 's az örökséget összeírás mellett adja át az özevegnek. 8) Elnök alispán ur jelenté, hogy hg. főispán Londonban kelt levelében az oct. 25re kitűzött tisztválasztást nov. elejére halasztá el, egészségi gyengélkedése miatt midőn ezt személyesen ígére vezérlendeni. 9) A' husár 12, 11 és 10 krraszabattott. —

Fejérmegyei közgyűlés. 8) Sz. kir. Sz. Fejérvár városában tervezett gyapjuvásárokra nézve a' küldöttségnek azon véleménye: hogy az eladókra 's vevőkre nézve a' város részéről adandó kedvezések, 's a' raktárok, azoknak bére 's mázslási díj iránti biztosítások végett a' város, a' beszállítandó gyapjumennyiség iránt pedig szomszéd Tolna, Somogy, Veszprém és Zalamegyék előleg kerestessenek meg 's ezek eszközlése után a' gyapjuvásár Sz. Fejérvárott tartatni szokott sz. ivánnapi országos vásárra üzetnék ki, elfogadtatott 's e' végett Fejérvár város megkerestetni rendeltetett. 10) Ugyazinté Temesmegyének a' katonai kihágásokra írt két levele, a' küldöttség véleményéhez képest összhangzólag pártoltatván, követi utasításul adatni határozatott: hogy mult országgyűlésen mind a' két táblának e' tárgyban hozott országos végzése élő törvényvé emeltessék nemkülönb: 11) Bereg vármegyének a' törvényben ismételten budai könyv- vizsgálo társulat visszaélését érdeklő panasza országos sérelemnek tekintetvéne' megye által is, ennek orvoslata 's a' sajtótrv. hozatala követi utasítás gyanánt följegyeztetett. 12) Zalamegyének az illyr mozgalmak terjedéséről 's a' zágrábi tiszujitáskor nemzetünk 's nemzetiségünk ellen elkövetett kihágásokról szóló tudósítását mély aggodalommal fogadván Fejér Rendei, egyhangulag elhatározott felírásukban megkérendik ő felségét, hogy azokat legfőbb hatalmával megátolni 's megnyugtásunkra a' kirendelt biztosság eljárása eredményiről értesíteni méltóztassék. A' megyei levelezések közt Zalának az újabb illyr merényekről előfordult körlevele folytában, egy tb. az illyr fanatismusnak eredményeire, honunk esonkítására t. i., nemzetiségünk elnyomatására, 's egy illyrország tervezett keletkezésére vezetvén a' RR figyelmét, az ezekből támadható veszedelem ellen, nemzeti őrségnek felállítását, melly ment legyen minden idegen elemtől, 's egyedül honfiakból álljon, indítványozá. Volt, ki ezen indítványt nem csupán az illyr mozgalmak miatti ovakodás, hanem a' nemzet szilárdítása, belbátorság fentartása, népszaporítás, az ipar és szorgalom kifejlődése, az egység eszméje, főként pedig a' hazafiság tekintetéből is költői fellengzéssel pártolta. Voltak, kik az illyr újabb botrányokat lázadásnak (erectionak contra statum publicum) nevezvén, az e' miatt el nem maradható retributiót ohajtottá 's ő felségét ezek szigorú büntetésére felírás által megkérdetni, — volt ki a' fejdelmet az országnak 's részeinek épen tartása kötelező hitére emlékeztetni kívánta, — egy némely a' kormány főnökeit legfőbb szerepjátszáról 's egyetéről vádolva, ezen mozgalmak csiráját ott hitte rejleni, honnan orvoslás jöhetne, 's e' végett a' felírást fölöslegnek tartván, a' kormánynak ezen türelmét az országgyűlésen sérelem gyanánt bepanaszolhatni sürgette; — voltak ellenben, kik ezen mozgalmakat jelen századunk szelleméből, miszerint bármi parányi nép is nemzetiségre törekszik, szármoztatta, mit csak bántó tényekkel ne legyen összekötve, igen természetesnek, 's ennél fogva még bünösnek nem talált; — az indítványt küldöttséghez utasítván a' többség, ő felségét a' zágrábi biztosság eredményeinek közlésére felírás utján megkérdetni határozta. (Vége köv.)

Felszólítás és kérelem a' korteskedés lehetetlenítése ügyében Valahányszor a' hirlapokban egyik vagy másik megyei tisztválasztásnak eredményét olvasom, annyiszor észreveszem, hogy az korteskedés nélkül véghez nem ment; 's habár némi egyetértést uralkodik is a' tisztválasztásban, mégis azt olyasmint szokta megelőzni, mit korteskedésnek bátran mondhatni. Erre, hogy állításomat példával tanusítsam, a' p. hirlap 184. száma szerint a' baranya-megyei tisztválasztás bizonyítással lehet. Történnek ugyan majd minden megyében olly előintézkések, miket mi tisztválasztási szabályozásnak nevezünk, 's miknél fogva mindenféle korteskedés szigorúan tilalmaztatik; de olly tilalomnak rendesen ke-

*) Ismét új példa arra, hogy honosítási törvényünk igen hiányosak 's azokon, ha idegeneket a' magyaroktól meg akarjuk különböztetni, okvetlen javitnunk kell. A' szerk.

vés vagy éppen semmi sikere nincsen, mert az áthágókat vagy nem büntetjük, vagy nehogy egy roszból kettő támadjon, nem is büntethetjük, szóval ki is volna olly merész, hogy az egyetértő vagy győztes, e' szerint tehát hatalmas párt ellen szót emeljen? 's ki viszont olly malitiosus, hogy legyőzvé ellenfelét azt vádállapotba helyezze 's magát mint győztes a' közvélemény bírálatjának boszúvágyóképen kitegye? ez által valóban saját pártját embereinél is koczkrátathatná népszerűségét. Ha az eféle korteskedések alapját közelebbről vizsgáljuk, könnyen rá akadunk, 's nem tagadhatjuk, miként az, kinek pénze van, választatik 's másokat is választ. Ez éppen úgy van f á j d a l o m ! a' követválasztásoknál is, úgy hogy a' mostohább sorsú, különben pedig elég alkalmas egyedek megválasztásról ne is álmodjanak, ha történetből valami gazdag vetélytársuk van 's egyébiránt valami hatalmas pártolójuk nincsen. Nem tagadhatni, miszerint ezen vád a' dús Albion fiait is nyomja, de amott is mennydörgenek ám a' lélekvásárlások ellen, 's ennél fogva miután az igazi képviselésnek tisztán csak morális bizodalmon kell alapulni, továbbá, miután a' korteskedés a' szabad választás eszméjét mindig koczkrátatja, 's ekkép a' megválasztott tisztviselőt mindig bizonyos physikai önkénynek teszi ki 's ez által gyakran az igazság pontos kiszolgáltatását veszélyezteti, szükség olly módokrol gondoskodnunk, mik által a' korteskedés lehetőségét minden módon akadályozzuk, szóval a' korteskedést lehetetlenné tegyük. Olvastam, hallottam soknak e' felőli véleményét, de csekély nézetimet eddig ki nem elégiték, 's azért, mivel az országgyűlésnek úgy szólván küszöbén állunk, mivel talán országszerte több helyen cortések befolyásával történendő követválasztásoknak tanúji leendünk, mivel végtére csakugyan az országgyűlési testületől e' tekintetben valami czélszerű intézkedést méltán várhatunk, hasznosnak sőt korszerűnek tartom, ha ezen kérdés, pro et contra a' hirlapokban megvitatatnák, 's az e' tárgy értekezéseinek a' hirlapok hasábjában hely nyitnának. Rajtam volna ugyan a' sor, hogy nézetimet első nyilvánítsam, de ezt akkorra tartom fen, ha felszólításom másoknál méltánylásra érdemesítettén, több e' tárgyat felvilágosító véleményem napfényre jutand, hogy így a' netalán ellenkező nézeteket, saját észrevételeim 's véleményem kíséretében öszpontosíthassam. Nevem olly igénytelen, miszerint nehogy azoknál, kik csak valami autoritásnak hódolnak, felszólításom veszélyeztessék, azt inkább elhallgatom, előre föltevén, hogy itt nem ki, de miről forog a' szó; egy szersmind pedig a' többi hirlap tisztelt szerkesztőseit is arra kérem bátor vagyok, hogy ha e' megpenditettem kérdést elég fontosnak, 's közügyeinkre nézve hasznosnak gondolják, jelen felszólításomat 's annak következtében netalán érkezendő rokon értelmű értekezéseket lapjaikba felvenni sziveskedjenek. October 21kén 1842.

A' gyümölcs-tenyésztés ügyében. (Jolsváru Gümörbül.) Ama' forró kívánság, hogy minél több ember találja minden egyéb fölött a' természetben gyönyörűt, az emberi kebelben soha ki nem hal. A' természeti társalkodás valódi örökké tartó gyönyörűnk, mellynek ellenében minden más tetsző kéj nem egyéb mint szappanbuborék és árnyjáték. És ha a' mi természeti csekély ismeretségünk már magában is benső elragadtatással jutalmaz, milly boldognak 's leírhatlan nyugodtnak kellene magát éreznie azon léleknek, melly a' természet nagy színhelyét minden öszhangzó jó és üdvös kapcsolatban áttekinthetné! Ki a' jelen korszellemet e' honban vagy külföldön, fő v. kis városokban ismeri tanulta, ki azt tudja, milly csekély a' néptömeg nagyobb részénél az erkölcsi jó érzelmek és elvek öszszege, ki serdülő ifjaknál a' természettel ismeretlenségnek 's a' most divatos ridog és szeméremértő hangulatnak szomorú gyümölcseit láthatja 's a' ki hallani kénytelen, milly sok éppen nem legutolsó ember itél a' természeti eseményekről úgy, mintha minden isten nélkül lenne a' világon! nem tagadhatja, hogy a' gondviselésnek elhanyagolt tanítása főoka illy emberek gondatlan magaviseletének, 's hogy legelőbb is azon kellene lenni, miszerint ezen hideg emberek szívét a' szép természet szemléltetése által felhevítsük. Ezért a' honi gyümölcs-tenyésztésre fölhevít. mint a' magyar gazdasági egyesület legszebb feladatai egyikét, mind szellemi mind erkölcsitekintetben csak örömmérettel olvashatta mindenki. Az előfákban valami tiszteltreméltó van, 's árnyékukban kevesebb gonosz forraltatik, mint a' festett szobafalak közt. Kerteink olly sokat beszélnek nekünk az istenről, hogy vétkes gondolatunk litogatására időt sem nyerhetünk. Ezért ha idő és körülmények engedik, biztosabban keres az ember nyugtot a' fák, mint a' koszorú gyertyatartók alatt; 's miféle zeneszer mulja fölül a' csalogány bájoló dalát? De anyagi tekintetben is nem szép célja van e' a' gyümölcs-tenyésztésnek, mi által a' szeretet hon viritóbbá, szebbé és gazdagabbá lesz? Mi jutalmazóbb, mi áldottabb foglalkozás, mint a' gyümölcs-tenyésztés? A' magból, mit ültetünk, egykor szépen felnött fát látni, a' mi magunk plántálta fa ágairól az első pirosult gyümölcsöt szakíthatni, milly elragadtatás! Nem vagyunk képesek leírni érzelmét azon plántálóknak, ki több évi fáradaimit végre megjutalmazvalátja! 's nemesak ránk nézve áll nyitva az élelet e' tiszta forrása, hanem elszáll késo utódinkra is! Habár egyfelől nem tagadhatni hogy mind azon fontos nyereség mellett is, mellyekről a' gyümölcstermesztés biztosít, honunk vidékeket számlál, 's mellyek buta lomhaságban késedelmeznek terjesztetni, de másfelől vannak vidékek mellyekben már régóta nagy munkásság érte föl a' gyümölcs-tenyésztést, 's annak előmozdításáról jövendőben illő gondoskodni fognak. Ezen vidékek méltán számitathatnak némelly gümörmezei helyeségek, miszerint *Jolsva és Csetnek* városa 's *Gesztes* falu. Csetneken voltak némelly kerttulajdonosok, kik a' gyümölcsből 1841ben több mint 1000 frt, mindössze pedig a' gyümölcstermesztők körülbelül 20,000 frt vettek be. Gesztes faluban a' határ körtefákkal van beültetve, ezek között sok száz éves is van, mellyek a' másodunkáknak is hasznot hajtának, 's mint szentséggel bannak velők. Ezen faluban egy dícséretre 's utánzásra méltó törvény áll fen, mellynek erejénél fogva egy fiatal sem nőszülhet, míg saját kezeivel nemesített, illő koronával ellátó két oltványt elő nem mutat. Jolsván a' számtalan házi kerten kívül minden délnek fekvő halom cseresznyekertté varázsolatott, mellyekben több mint 5000 cseresznye, ugyanannyi alma és körtefa és számtalan gyümölcsfaj pompáz. Nem képzelhetni pompásabbat, mint minő ezen számtalan nemesített gyümölcsfa virágzása, és gyümölcserés idején. A' jolsvai cseresznyésekben találtató különféle gyümölcsfajták lajstroma mutatja, hogy nekünk 73 alma 100 körtefaj, 35 szilva, 26 cseresznye, és meggy 's 6 barackfajánk van. A' tolmácsi és peresztyényi kertekből próbául hozatott oltványok illő bánás mellett is díszlenek. Cseresznyésinknek öt osztálya van, mindenkinek különös pásztora, ki egész éven át ott lakik, 's minden legkisebb kárért felelős. Vagynak törvényink is, mellyeket minden új tag aláírni köteles. A' sok cseresznyésen átvívó utakat, mellyek a' természet zöld szőnyegével 's a' felettök függő pompás gyümölcsökkel a' legszebb sétányt képezik, mint a' társaság tulajdonát, a' pásztorok szénának használatja. Pompás a' kinézés ezen halmokról a' városra 's az egész Murány-völgyre, mellynek regényes fekvése ismeretes. A' fődelelteni, a' fák tisztítani, kivált hernyós évben, mindenkinek kötelessége, 's ha valamelyik a' tagok közül azt elmulasztaná, annak költségire az igazgató parancsából tétetik az meg. Minden osztálynak megvan saját pénztára és tőkéje, melly a' cseresznyések számához képest most kisebb, majd nagyobb, de egy osztálynál az öszvege 1000 fthoz mindenesetre közel van. Ezen cseresznyések 50 év óta állnak fen 's még most látszanak életre teremve lenni. Az el-

ső alapítók és pártfogók közül már csak kevés van életben, kik között Glósz Sámuel ur mint alapító, és Szudy János ur mint igen tapasztalt pomolog érdemel említést. Az érdemes tanító Laczó Endre ur által, a' gyümölcsfák ültetése, ápolása és nemesítésében elmélet gyakorlatilag nevelt iskolásgyermekek az idevaló gyümölcsfatermesztés jövendőjéről kezeskednek. Említést érdemel a' gyümölcs-kiállítás is, melly minden öszszel az itteni iskolában látható. Ugyanis a' cseresznyések tulajdonosi gyümölcsfajtaik legszebb példányiból küldenek a' nevezett tanítónak, ki azokat aztán az iskolás gyermekek gyakorlati képezésére fordítja. Van igen számos, barátságba lépett pomológ, kiket a' nemes gyümölcsfatermesztési buzgóságban senki fölül nem múlt. — Számos pomológ könyveken kívül több rendű külföldi folyóirat is járunk. Köszönet azért a' m. gazd. egyes. kertészeti szakosztályának, hogy a' magvetésre jelt adott, az emeltyü már munkában van, melly nem sokára a' gyümölcs-tenyésztést szeretett honunkban közönségessé teendi. M. G.

(Pannonhalmi ünnepély.) Oct. 5dike örömmünep volt a' hármias halmon álló kolostor lakosainak, mivel a' régen ohajtott 's végre őfelsége magas kegyelme által megnyert sz. Benedek-rendbeli főpát Rimely Mihály ő méltósága e' napon tevő ott első, noha csak rövid időre nyulandó látogatását. A' főpát elibe tehát a' szerzet részéről öröm és hódolat kijelentése végett biztosság küldetett. Azonban a' jobbagyság is örömvén tisztelhetni legkegyesb földes urát, Nyalka helység kiküldé a' határra tisztelgő lovasit: később a' sz. mártóni határban helybeli lovasok is csatlakoztak a' nyalkaiakhoz, valóni ezek szeretett földesuroktól nem akarván. A' kolostor előtt a' városi lelkipásztor tolmácsolá a' küzöromet, kapun belül az uradalmi tiszték tevék hódolatukat; a' kolostori egyház fölmenetelenél pedig a' szerzetesek várva várták ohajtott főpátjokat, az oltár számolya előtt vele együtt áldást kérendők az égből, hogy a' népövelésre 's tudományok ápolására szentelt fáradozásaik kívánt gyümölcsöt teremjenek 's kedvesek legyenek a' király, haza 's egyház színe előtt, ök pedig méltóknak láttassanak öseikhez. Az ájtatosság végélelő méltóságát lakában az öszszes convent előtt a' szerzet érdeműs perjele nt. Jankó Bódog ékes szavakkal köszöntötte, mellyre a' főpát lelkes válasza következett. Fiui tisztelet, atyai kegyesség, kölcsönös bizodalom és szeretet bélyegző a' két derék beszédet 's a' rájuk következett éljenek csak azon reményt fejezik ki, melly mindenki keblét megszáll, t. i. hogy az egyetértés főben és testben Pannonia halmaira hosszu derüt fog hozni, mellynek jótékony világánál Mabilionok, Montfauconok, 's több hasonló nagy férfi dícső nyomdokai, utánzásra többeket fognak serkenteni. Amen. E. T.

Egerbül azt írják oct. 28kárul, hogy mivel Heves megye oct. végén tartja rendőri szolgabíráji választását, ott már néhány nap óta világo jelei szemléltethető hallhatók a' corteskedésnek, itt ott némelly ablak vagy ház előtt csirimpol egy pár hegedű 's éltetik kijelöltetni ohajtott választandókat jó fejlel lekenyerezellen vagy inkább leborozottan a' szájas toborzó vezérek, úgy hiszik azonban, hogy békés renddel történendik meg a' választás minden illyes előkészület daczára az előbb egymás ellen torzsongott, de lassankint egymáshoz simulni kezdő pártok csilapult kedélye mellett. — Érsekünk Lillienfelden ünneplé f. Oct. 18án czistercei rendbe léptének felszázados ünnepét, mirül jövöre.

Spanyolország. (A' ministerség a' királyné fölötti gyámságot kiterjesztetni határozta. Elegg.) Espartero a' ministereket rendkívüli tanácsülésre hívá öszsze, mellyen több nevezetesb politikai befolyású férfi is jelen volt; 's elhatározatott, hogy Izabella királynét csak polgári nagykorúsága után menthetni föl a' gyámság alól, minél fogva viszonyai mindaddig csak a' mostani állapotban fognak megmaradni. — A' barcelonai szivargyárban a' dolgozók fölzendültek, a' katonaság megérkezte mindazáltal csakhamar észrehozta öket. — Közelítvén a' cortes megnyitásának határnapja, a' titkos társulatok ismét működni kezdenek, de nem igen nagy sikerrel, mert a' kormány minden léptöket éber örszemmel tartja. — Malagai lapok boszankodva említik, hogy ott a' katonák gyakran egy üngben ásitoznak örállomásokon, melly helytelenséget az idegen utazók botránynak tekintik. De mit tegyen a' kormány, midőn olly szegény, hogy egyenruháról sem gondoskodhatik. —

Anglia. (Lapvélemény a' legujabb szerb mozgalmakrol. Uj fordulat hire az afghanis-tani ügyre nézve. Elegg.) London, oct. 20kán: „Magasb politikai körökben igen nagy figyelemmel kísérik a' legujabb szerb mozgalmakat, 's különösen kíváncsiak látni, mit fog Ausztria határozni ezen szép tartomány iránt, melly a' magyar koronához tartozik 's melly után a' moszka czár mind a' tiz újat terjesztgöti. Itt mindenki meg van gyözödvé, miszerint az angol kormány minden hatályosan fogná Ausztriát segíteni, mi e' tartománynak Magyarországhoz visszacsatoltatására vezérelhetne, mert az angol-ausztriai kereskedési szerződés megkötésekor is világosan kijelenté a' londoni kormány, hogy a' dunaparti tartományok függetlensége föntartásához mindenkor kész leend segélykezekkel járulni. — Afghanistanra nézve naponkint változnak a' hírek 's kilátások; így legközelebb hire terjedt a' cityben, mikép a' béke már megkötötött, azon föltét alatt, hogy az angol foglyok szabadon bocsáttatván, az angol hadsereg azonnal végkép hagyja el Afghanistant. Bizonyosat azonban mégsem mondhatni ez ügyben, 's lehet, hogy holnapra már ismét más hírek fognak róla száryalni. — Jól értesültek állitása szerint Peel legfőbb célja a' legközelebb jövendőre nézve a' czukorvámot alább szállítani, mihelyt a' jövedelem-adó anynyira födüzendi az országos pénztárt, hogy veszély nélkül lehetend a' csökkenést folyamatba hozni. Egyszermind Braziliával szorosb kereskedési összekötetésbe készül Peel lépni, hogy a' gyalázatos rabszolgá-kereskedésnek valahára ott is gátot lehessen emelni. — A' staffordi zavargók közül hatan 21 évi elszállitásra levén itéltetve, egy oda nyilatkozott, hogy inkább szeretne fölakasztatni. Öszszesen már mintegy 300 zavargó itéltetett el. — French lord az irlandi repeal-társulatba állott. Kivüle egy felsőházi tag sincs még ez egyesületben.“

(Külföldi csapások az angol kereskedeésre.) Elegg. A' Leeds Mercury szerint tiz hónap alatt hoztak olly határozatokat, mellyek az angol kereskedeésre rendkívül káros befolyást gyakorlanak, mellyekből öszszesen olly csapás háramlik Angliára, minőre Napoleon zárrendszere óta nem emlékezhetni, 's ezen csapást Peel ministerségének köszönheti az ország. Russzia ugyanis a' gyapotszövetek beviteli vámmilletékét kétszerezte, a' nyomtatott szövetek bevitelét pedig egészen megtil-

tolta, míg a' porosz készítmények nagy kedvezményben részesültek. Portugália ugyan a' szövetségért 1841ki decemb. 10 helyett 45 petes vámot követel. Franciaország 1842 jun. 26kán az angol vászon-vámost olly magosra emelte, hogy egyenesen tilalmazási rendszabálynak kell azt tekinteni. Belgium 1842 juliusban, Franciaország parancsára, ugyanezt tevő. Az amerikai egyesült szabad tartományok 1842. augusztusban a' szöveti gyárkészítményekre általánosan olly magas vámot szabtak, hogy szinte nyílt beviteli tilalomnak kell azt tekinteni. Végre a' német vámszövetség is 1842. szeptemberben a' szövött árukra és aczél-készítményekre igen magas vámszabást határozott. Braziliában is hasonló csapás van készülöben, 's így összesen hét jótéteményért lesz adósa a' fontolva haladó tory pártnak Anglia. — Az indiai posta gyorsítása végett szerződés van készülöben Ausztria és Anglia közt, mellynél fogvást az indiai levelek ezentul Triest, Bécs és Augsburg felé fognak Londonba szállítani. — Brigand vas gőzös a' scilly-szigetek közelében elsüllyedt, az emberek azonban mind megszabadultak. — Az indiai főkörmányzó egész hadsergestül Sind felé szándékozik terjeszkedni, mihelyt az afghanokkal egészen helyre álland a' béke. Ezen új foglalás biztosítani fogja az angolok indiai birtokát az éjszaki hatalom gonosz szándéka ellen, kárpótlást is nyujtand az eddigi áldozatokért. —

Franciaország.

(Előleges intézkedés a' rabszolgák általános felszabadítása körül. E. legy.) Paris, oct. 22kén: „A' kormány véleményadásra szólítván föl a' gyarmati tanácsosokat a' rabszolgák általános felszabadítása iránt, Jollivet röp-iratot bocsátá közre, mellyben állítja, miszerint Franciaország négy rabszolgagyarmata közül 3 minden felszabadítást gáncsol, Guyana, a' legszegényebb pedig csak előkészületeket kíván tétetni, miknél fogva hosszas évsor után valahára csakugyan föl lehessen majd a' rabszolgákat szabadítani. A' gyarmati tanácsosok többsége egyenesen azt lörekszik mutogatni, hogy a' rabszolgaság nemcsak egészen rendén van, hanem valósággal természeti törvényeken is alapszik. Véleményök szerint a' gyarmati rabszolgának jobb dolga van akármely európai szabad földművelőnek vagy katonának, mert a' rabszolga csak arra köteleztetik, hogy naponkint bizonyos órákig dolgozzék, miért aztán ura ruház-

za, táplálja, gyógyítja, öregségében ápolgatja, sőt még gyermekeiről is gondoskodik. A' kormány ohajtaná, hogy egyelőre legalább tulajdonszereshetési joggal ruháztassanak föl a' rabszolgák; de a' böcs gyarmati tanácsosok még e' csekély kedvezmény iránt sem akarnak megegyezni, 's folyvást lábbal ohajtják a' legszentebb emberi jogokat tapodhatni. — Orleans hgnő mély elvonultságban él, és szobáit alig hagyja el, míg a' kir. család egyéb nőtágjai naponkint sétalovaglással mulatják magokat, 's gyakran Saint-Cloudtól egészen Versaillesig is nyaralnak. A' király már rég nem volt Parisban, az erősítvényeket azonban szorgalmasan látogatja meg; 's a' munkásokat és ügyelőket folyvást lehető legnagyobb szorgalomra buzditgatja, mintha nem is bírná már a' pillanatot bevárni, mellyben az erősítvények segélyivel teljes kénye szerint fog majd Paris fölött uralkodhatni, ha a' gondviselés megmérhellen titkai mást nem határozandnak. — A' kormány Anglia, Sardinia 's a' német vámszövetséggel is kereskedési szerződésre szeretne lépni, melly ezölrá az illető előleges intézkedések már megtétetvék. — Bugeaud tábornok, oct. 5én Ben-Salem seregével összeütöközvé, Leblond ezredes holtan a' esatateren maradt. — Mennyire üdvös a' jó nevelés, abból is kiviláglik, miszerint a' francia fenyítőházakban tartózkodó 6908 bünnös közt esupán 114 találattik, ki magosb iskolákban tanult, 4128 ellenben sem írni, sem olvasni nem tudott.“

(Gérard tábornagy a' nemzetörsegi főparancsnokságról lemondott. E. legy.) Már egy év előtt beadá Gérard tábornagy lemondását a' parisi nemzetiörsegi főparancsnokságról királynak; de ez nem akará azt elfogadni, mert Gérard hivatalársai közt legnagyobb befolyással bír jelenleg a' népre Parisban. Orleans herczeg halála után komolyan inté Gérard a' királyt, hogy térjen vissza a' juliusi zendület elveihez minden tekintetben, 's hirdessen teljes közbocsánatot; de a' király nem hajlott e' józan kívánatra, 's az ősz bajnok visszavonhatlanul letette hivatalát. — De la Borde Sándor gr., a' király segédje meghalt. — Algiri hírek szerint az oda szállított katonafegyenczek (Straesslinge) olly példásan viselik magokat, hogy szorgalomban a' legböcsületesb gyarmatosok sem igen haladják meg őket. — Bugeaud táborfő hitvese családostul Algirba érkezett. —

É R T E S I T Ő.

Jégcsapás elleni biztosítás.

1) Alulirt igazgatósággal többek által közöltt azon sürgetős ohajtásnak — miszerint a' jégcsapás elleni biztosítás Magyarországra is azon kötelességgel hozassék be, hogy a' károk, mint ez már Olaszországban történik, tökéletesen megtéríttessenek (mivel kölcsönösség rendszere — mellynél, mint tudva van, a' kárpótlás mennyisége bizonytalan, 's annak megtérítése sem azonnala' kár kitudásakor, hanem, még a' legjobb esetben is, csak az öszvesen biztosított gabna learatása után történik — a' földbirtokosokat ki nem elégíti) azon nagy veszélynél fogvást, minek magát ezen biztosítási ág a' biztosítottakért kiteszi, csak akkor lehet megfelelni: ha terjedelmes, az üzérség természetét kielégítő részvétre számíthat.

Hogy tehát némi értesülés által eldöntessék: szabadjon-e illy számos felhívásnak eleget tenni: alulirt igazgatóság a' neki javallott eszmét követi, miszerint azon t. cz. földbirtokos urakat, kik ezen intézkedést használni akarják, meghija, hogy azok

Pesten Kunewalder testvérek főügyvivő

Szegeden Schwarzenfeld és társa fő-főügyvivő

uraknak, vagy pedig az intézet bár mellyik hozzájuk legközelebblevő ügyvivőjének ugy a' körülbelüli öszveget, mint a' helységet, hol a' biztosítandó gabona eltarthatik, feladni sziveskednének.

Hogy pedig a' t. cz. földbirtokos urak erre alkalmat találhassanak, tisztelettel jelenti alulirt igazgatóság, hogy a' díjak épen ugy mint Olaszországban, sik földeken a' takarmány-veteményért 1% sik földeken főzelek és gyümölcskertekért, ugy len, kender és fonó kelméért 6% „ „ minden közönséges gabnanemű-, olaj-, beczős és hüvelyes veteményért 4% „ „ bor, dohány, komló és minden kereskedési növényért . . . 10% „ „ hozzá alkalmazott fölemeléssel, meg vannak határozva.

a' hegyi vidékek, és ezektől csak 3/4 német mériföldnyitig távulesó környékekre, hozzá alkalmazott fölemeléssel, meg vannak határozva. Az intézet ezen díjak letételéért nemcsak az egész kár megtérítését vállalja magára; hanem még arra is kötelezi magát: hogy ezen ágazatra nézve az évi nyereségnek felét, Magyarországra, a' biztosított öszveg arányához képest a' biztosítottak közt kiosztja, míg a' netaláni kárt az intézet viseli. — Ezen kezességért és a' kezelési költség fődözéseért az intézettől — a' censorok, revisorok és a' kormányzási tanács által is megvizsgált mérleg szerkezeténél fogva csak 1/2 procent vétezik a' biztosítási öszvegekre.

Világos tehát, miképen a' biztosítottak ezen rendszernél azon hasznot élvezik, mellyet a' kölcsönös intézetek ajánlanak, a' nélkül hogy a' fent említett fontos sérelemnek ki lennének téve: mivel, ha az intézet által meghatározott díjak — történjék az ezen biztosítási ágazat nagy kiterjedése, vagy pedig a' kevesebb jégcsapással lefolyt év következtében — hasznot hoznak, abban a' biztosítottak is részesülnek.

Mivel a' károk öszszetörődésének elhárítása végett minden egyes bizonyos területre nézve maximum meghatározása kívántatik, szükséges, hogy a' t. cz. földbirtokos urak, kik terményeiket biztosítani ohajtják, a' vonatkozó bejelentést minél előbb megtegyék 's e' f. évi december 31keig benyujtsák, mert a' később benyujtott, 's a' maximumot haladó bejelentések el nem fogadtatnak.

Ezen lapok utján fog annakutána 1843. martius elején alulirt igazgatóság határozata a' t. cz. közönséggel közöltetni. Triest, oct. 10kén 1842.

A' es. kir. szab. Assicurazioni Generali Austro-Italiche
középponti főigazgatósága.

Gőzhajójárás Bécs, Pest es Orsova közt Novemberben:

Pestről Bécsbe indul regg 7 ór.) mindennap
Pestre Bécsből érkezik este))
Pestről Zimouyba 's Orsovára indul november 4, 8, 12, 18, 22 's 26kán.
Pestre Zimouybul 's Orsováról érkezik november 6, 13, 17, 21 's 27én.

Árverés.

1) A' nm. főhadikormányzék Budán 1842ki octob. 29kán R. bötü és 8734 sz. a. kelt határozata következtében hétfön, f. é. nov. 14kén reggeli 9 órakor a' pesti katonai szerek szállítatására nézve itt Pesten, a' es. kir. katonai szekerezési raktár épületében, 's ugyanazon időben a' mezőhegyesi és hábólnai es. kir. ménésintézetekben, a' hely színén, ugyanilly szállítványokra nézve nyilvános árverés fog tartatni, mellyre a' vállalkozni kívánók, elegendő kezességgel ellátva ezennel hivatalosak.

A' szerződési föltéteket a' nevezett helyek irótermeiben tekintetni meg. A' es. k. katonai szekerezési kar pesti parancsnoksága által. Pesten, oct. 31kén 1842.

2) **ÁRVERÉSI HIRDETÉS.** Herczberg Henrich bieliczi nagykereskedő részére a' fmgu hétszem. tábla által is mint legfelsőbb váltótörvényesektől megittelt 50,000 p. forint 's törvényes járuléki kielégítése erejeig b. Eötvös Ignác 's hitese b. Lilien Anna ellen az ercsi uradalombani ingóságokból legközelebb oct. 13ra kihirdetett árverés erőszakkal meggátolatván.

Miután a' pesti kir. e. b. t. váltótörv. széknek f. oct. 18rol tetszölítésára ns Fejérmegye f. e. oct. 19én szükséges hatalomkört a' váltójog II. rész 443 §a értelmében kirendelte.

A' fentebbi árverés folytatására f. e. oct. 31ik 's több utána követk. napjai ezennel kitűzetnek olly figyelmeztetéssel, hogy az árverés most már Kar-

hatalommal 's mindenestre meg fog tartatni. És pedig a' kített somma 's járuléki erejeig tisztabuza 2075 p. mérő, árpa 5200 pozs. mérő, zab 13850 pozs. mérő, 5 mázsa esparcette mag, 5 mázsa luczerua-mag, 1250 szekérre való takarmány, széna, here, 's vetett neműek, ösi és tavaszi szalma, anya és toklyubirka 3270, kos 45 db, ökor 8 ló 4, csikók 3 és 4 évesek 6 darab, svajeci bika 4, svajeci tehén 1, két éves borju 22 db, el fognak a' többet igérőnek készíttet 's mellett adatni. Az árverés kezdődik Eresiben regg. 9 órakor, mire a' venni szándékozók meghivatnak. Kelt Sz. Fejérváron oct. 20án 1842. Véghehus 's Sigmond t. Fejér vgye főszbirája mint kiküldött végrehajtó. 2

3) 37663. Néhai Staniszlavlevicz János állítólag Pest városi származású, görög nem egyesült szertartású képiró Romában az evangélikusoknak Caprino hegyen létező kórházában folyó 1842. évi január hó 24kén meghalálozott, némelly — ezen kórház rendszabályai szerint annak tulajdonába átment ruházaton, 's más kevés vagyónán kívül csak rajzolatokkal 's földképekkel telt nyalabot hagyván maga után

E' fölöl rokonai olly felszólítás mellett tudósíttatnak, hogy az elhunyt eltakarítására fordított 16 római tallérii költségeket térítsék meg, ée a' rendelkezések alá tartozó 's jelenleg a' romai sz. szék mellett cs. kir. követségnél létező rajzolatok 's földképek iránti nyilatkozatokat illető hatóságuknak nyujtsák be. 3)

2) Szabad kir. Buda főváros tanácsa részéről közhírré tétetik: hegy Sashegyen (Adlerberg) fekvő 53 hold telek f. e. november 7kén a' kebelbeli telekbirói hivatalban tartandó árverés utján a' többet igérőnek el fognak adatni. — Mire nézve a' venni kívánók ez árverés végett, a' fentebb érintett hivatalban délelőtti 9 órakor megjelenendnek; a' megkivántató feltételeket pedig idő közben a' kebelbeli városi szármvevő hiv. megtekinthetik. Budán oct. 18. 1842. 3)

3) **HIRDETVEÉNY.** A' nmlgu m. kir. udv. kincstár rendeletéből ezennel közhírré tétetik, hogy a' diósgyőri és tokaji k. uradalmakban az idén termelt dézma és majorsági borok a' legközelebb tartandó szűret alkalmával, vagy annak bevégeztével azonnal árverés utján a' legtöbbet igérőknek el fognak adatni. — Melly nyilvános eladásról a' venni szándéklók ezennel értesíttetnek. 3